

*Гнатівська А. І.,
асистент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Чернівецький факультет Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ БЮДЖЕТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1, ст. 2].

Місцеве самоврядування здійснюється в Україні територіальною громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Стаття 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлює, що від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради.

Бюджетний кодекс України не надає територіальній громаді жодних можливостей реально впливати на формування та використання місцевих бюджетів. Усі стадії бюджетного процесу здійснюються та забезпечуються місцевими радами, а територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств.

Правом територіальної громади є право самостійно вирішувати питання, пов'язані з формуванням та використанням бюджетних фондів коштів. Проте безпосередньо жодна територіальна громада не вирішує дані питання, і від її імені діє система органів місцевого самоврядування.

До органів місцевого самоврядування належать:

- міські, сільські, селищні ради;
- обласні та районні ради;
- виконавчі комітети рад;
- міські, селищні та сільські голови.

Усі перелічені суб'єкти діють від імені та в інтересах територіальної громади відповідної адміністративно-територіальної одиниці та здійснюють безпосереднє управління фінансовими ресурсами. Як учасники бюджетних правовідносин органи місцевого самоврядування є активними суб'єктами-організаторами, оскільки вони діють від імені територіальної громади в межах визначеної компетенції [2, с. 86].

Фінансові ресурси місцевого самоврядування складаються з коштів місцевого бюджету, отримуваних кредитів, коштів на компенсацію додаткових витрат, що виникають у результаті рішень, прийнятих органами державної влади, грошових фондів підприємств комунальної власності, інших грошових коштів, які можуть надходити у комунальну власність [3, с. 72].

Органи місцевого самоврядування є елементом фінансового апарату, на який покладені функції щодо розроблення, виконання та звітності про виконання місцевого бюджету, розробка фінансових планів, балансів, кошторисів; мобілізації розподілу та використання фондів коштів тощо [4, с. 427–428].

У сфері бюджетних відносин органи місцевого самоврядування мають свої або делеговані чітко визначені повноваження, права та обов'язки щодо їх виконання, несуть відповідальність за їх виконання.

До повноважень місцевих рад, які складаються з депутатів обраних жителями відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у сфері бюджетних відносин Конституція України відносить: затвердження бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць, контроль їх виконання, встановлення місцевих податків і зборів. Бюджетний кодекс України до повноважень органів місцевого самоврядування відносить: складання проекту рішення про місцевий бюджет, затвердження місцевого бюджету та його виконання. Місцеві фінансові органи здійснюють загальну організацію та управління виконанням відповідного місцевого бюджету, координують діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету.

Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Отже, органи місцевого самоврядування є самостійними елементами фінансового апарату держави, які на підставі норм, закріплених у Конституції України, Бюджетному кодексі України та Законі України «Про місцеве самоврядування», формують, використовують та контролюють бюджетну систему відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Список використаної літератури

1. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України: від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР, із змінами та доповненнями.
2. Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин: [монографія] / Музика-Стефанчук О. А. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 384 с.
3. Нестеренко А. С. Правові засади формування та використання місцевих фінансових ресурсів в Україні: [монографія] / Нестеренко А. С. – Одеса: Юридична література, 2006. – 208 с.
4. Фінансова енциклопедія / [за заг. ред. О. П. Орлюк]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 472 с.